

## LAKIALOITE 69/2010 vp

### Laki perusopetuslain muuttamisesta

#### *Eduskunnalle*

#### ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan perusopetuslain muuttamista niin, että laissa säädettäisiin enimmäisoppilasmäärät esi- ja perusopetuksessa eri luokka-asteille. Esiopetuksen ja erityisopetuksen ryhmien enimmäiskoosta on tällä hetkellä säännöksiä asetuksen tasolla.

Ehdotan uutta säännöstä perusopetuslakiin, jonka mukaan opetusryhmien enimmäiskoko perusopetuksen luokilla 1—6 on 16 oppilasta ja luokilla 7—9 23 oppilasta sekä esiopetuksessa 13 oppilasta.

Lisäksi ehdotan perusopetuslakiin säännöstä, jonka mukaan yleisopetuksen opetusryhmiä muodostettaessa tulee ottaa huomioon erityistä tukea tarvitsevien sekä eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppilaiden määrä opetusryhmän kokoa pienentävänä tekijänä siten, että yksi näihin ryhmiin kuuluva oppilas katsotaan laskennallisesti kahdeksi oppilaaksi. Muutoin eri opetusryhmien koosta säädetään tarkemmin asetuksella.

#### PERUSTELUT

##### **Nykytilanne**

##### *Perusopetus*

Suomalainen koulujärjestelmä ja perusopetus ovat saaneet viime vuosina suurta huomiota kansainvälisesti. Menestyksestään huolimatta suomalainen koulutusjärjestelmä vaatii edelleen kehittämistä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä perusopetukseen ja etenkin sen saatavuuteen ja korkeaan laatuun.

Laadukkaan koulujärjestelmän yksi kulmakiivi on sekä oppilaiden että opettajien oikeus turvallisiin ja terveellisiin työskentelyolosuhteisiin ja työhyvinvointiin.

Matti Vanhasen II hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että ikäluokkien pientymisestä vapautuvat voimavarat käytetään koulutuksen laadun kehittämiseen. Voimavaroja on suunnattu erityisesti perusopetuksen laadun kehittämiseen. Opetusministeriö toteuttaa koko vaalikauden kestävästä Perusopetus paremmaksi eli POP-ohjelmaa, johon on varattu yhteensä 80 miljoonaa euroa.

Vuoden 2009 talousarviossa ryhmäkokojen pienentämiseen varattiin 16 miljoonaa euroa. Eduskunta edellytti, että rahoituksen kohdentumista seurataan. Selvitys valmistui elokuussa 2009. Keskimääräinen yksikköhinta vuodelle 2009 oli 6 503,77 euroa/oppilas. Se sisältää ryh-

mäkokojen pienentämiseen myönnettyä osuutta keskimäärin 26,17 euroa oppilasta kohden.

Vuonna 2008 ryhmien keskimääräinen koko perusopetuksen luokilla 1—6 oli noin 19,57 oppilasta ja luokilla 7—9 17,32 oppilasta sekä esiopetuksessa 13,87 oppilasta.

Vuonna 2010 lisäpanostuksena opetus- ja kulttuuriministeriö on jakanut 30 miljoonaa euroa ryhmäkokojen pienentämiseen. Eduskunnan edellyttämän selvityksen mukaan yhteensä 82,1 % koulutuksen järjestäjistä käytti lisärahoituksen joko kokonaan tai osittain ryhmäkokojen pienentämiseen. Suurin osa rahasta käytettiin joko ryhmien pienentämiseen tai jakotunteihin. Molemmilla toimenpiteillä on sama vaikutus.

Näistä myönteisistä toimenpiteistä huolimatta valtion panosten lisääminen perusopetukseen on taloudellisen taantuman olosuhteissa lähinnä hidastanut luokkakokojen suurenemista. Onkin syytä arvioida, että kohdennetun valtionavun päättyessä luokkakoot alkavat jälleen kasvaa, ellei lainsäädäntöä muuteta nykyistä sitovammaksi.

#### *Esiopetus ja tukiopetus*

Myös esiopetuksen ryhmäkoot ylittävät opetusministeriön antaman suosituksen mukaisen mitoituksen. Muun muassa kuntien erilaiset taloustilanteet ovat kasvattaneet kuntien ja koulujen välisiä eroja.

Tällä hetkellä myöskään tukiopetuksen tarjonta ei vastaa tarvetta. Opetusalan ammattijärjestön OAJ:n mukaan vuonna 2009 tukiopetuspalkkioiden ja tukiopetuksen määrä väheni 25 prosenttia.

Erityisopetukseen otettujen ja siirrettyjen oppilaiden määrä sekä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrä on kasvussa. Tilastokeskuksen koulutustilaston mukaan kahdeksan ja puoli prosenttia peruskoululaisista eli kaikkiaan runsaat 47 000 oppilasta oli siirretty erityisopetukseen syksyllä 2009. Määrä pysyi edellisvuoteen verrattuna lähes ennallaan. Osa-aikaista erityisopetusta sai noin 23 prosenttia oppilaista eli 127 900 peruskoululaista lukuvuonna 2008—2009. Osa-aikaiseen erityisopetukseen osallistuneiden määrä kasvoi edellisluvuvuodesta

1 600:lla. Julkisuudessa esiintyneet tiedot viittaavat siihen, että tukiopetuksesta on tulossa yksityisten yritysten bisnes, koska valtion rahoitus kunnille peruskoulun rahoittamiseen on riittämätön.

Koululuokkien liian suuren koon takia opettajien on mahdotonta huomioida riittävästi kaikkien oppilaiden erilaisia tarpeita ja oppimisvaikeuksista kärsivien lasten määrä lisääntyy jatkuvasti.

Oppilaskohtaisen tuen tarjoaminen on tärkeää etenkin oppimisvaikeuksista kärsiville lapsille. Tutkimukset ovat osoittaneet, että lapsen syrjäytyminen on estettävissä turvaamalla hänen menestymisensä koulussa. Perusopetuksen ryhmäkokojen on oltava kohtuullisia, jotta opettajalla on mahdollisuus nykyistä oppilaslähtöisempään opetukseen.

#### **Lakialoitteen ehdotukset**

Lakialoitteessa ehdotetaan perusopetuksen ja esiopetuksen ryhmäkokojen enimmäismäärien nostamista lakitasolle. Samalla ehdotetaan oleellisesti nykyistä pienempiä perusopetuksen ja esiopetuksen ryhmiä, jotta kaikki oppilaat voisivat menestyä koulussa.

Tutkimustiedon mukaan ero suurempiin ryhmäkokoihin näkyy erityisen selvästi äidinkielen ja matematiikan opetuksen tuloksissa. Samoin ero pienissä ja suurissa luokissa opiskelien välillä on sitä pysyvämpi, mitä kauemmin opiskelu pienessä luokassa on jatkunut. Hyöty pienestä luokasta kuitenkin jatkuu senkin jälkeen, kun oppilas on siirtynyt suurempaan luokkaan. Pienen luokkakoon edullinen vaikutus kohdentuu erityisen selvästi matalimman sosioekonomisen tason perheistä tulleisiin lapsiin. Tutkimuksen mukaan pienissä luokissa oppilaat ovat omaaloitteisempia ja heillä on vähemmän tarkkaavaisuusongelmia (prof. Keltikangas-Järvinen 2010).

Lakialoitteessa ehdotetaan perusopetuksen opetusryhmien enimmäiskooksi luokille 1—6 16 oppilasta ja luokille 7—9 23 oppilasta sekä esiopetuksen opetusryhmän enimmäiskooksi 13 oppilasta.

Perusopetuslain 30 §:n 2 momentin mukaan opetusryhmät tulee muodostaa siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmasa asetetut tavoitteet. Perusopetuslain 26 a §:n 3 momentin mukaan asetuksella säädetään tarvittaessa opetusryhmien muodostamisesta esiopetuksessa. Perusopetusasetuksessa säädetään vain erityisopetuksen ryhmistä.

Koska ehdotan esiopetusryhmien enimmäiskoosta säädettäväksi laissa, ehdotan samalla kumottavaksi perusopetuslain 26 a §:n 3 momentin.

### Nykyiset suositukset

Opetusministeriö 16.6.2000 esiopetuksen järjestäjille antaman suosituksen mukaan ryhmään saa kuulua pääsääntöisesti enintään kolme oppilasta, mutta jos esiopetusta antavan opettajan ohella ryhmän työskentelyyn osallistuu enimmän aikaa koulunkäyntiavustaja, lastenhoitaja tai muu tehtävään soveltuvan ammatillisen koulutuksen suorittanut henkilö, opetusryhmän

enimmäiskoko voi olla enintään 20 oppilasta. Lastentarhan opettajien liiton mukaan 20 lapsen esiopetusryhmä on opetukselle asetettujen tavoitteiden kannalta liian suuri ryhmä. Liiton tavoitteena on esiopetuksen ryhmäkoon alentaminen 13 lapseen.

Kun esiopetusta järjestetään päiväkodissa, jossa lapsi on yli viisi tuntia päivässä, tulisi noudattaa esiopetuksen ajan päivähoitoasetuksen 6 §:n 1 momentin säännöstä eli seitsemää kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden tulee olla yksi hoito- ja kasvatusvastuussa oleva henkilö. Kun esiopetus ja päivähoito kestävät yhteensä enintään viisi tuntia, tulisi esiopetuksenkin henkilöstömitoituksessa soveltaa päivähoitoasetuksen 6 §:n 2 momenttia, eli yhtä kasvattajaa kohden ryhmässä voi olla enintään 13 lasta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:*

## Laki

### perusopetuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* perusopetuslain (628/1998) 26 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1288/1999, ja  
*lisätään* 30 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 642/2010, uusi 4 ja 5 momentti seuraavasti:

#### 30 §

##### *Oikeus saada opetusta*

Tämän lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun perusopetuksen ja saman pykälän 2 momentissa tarkoitetun esiopetuksen opetusryhmien enimmäiskoko määräytyy seuraavasti:

- 1) Perusopetuksen 1—6 luokilla opetusryhmän enimmäiskoko on 16 oppilasta; ja
- 2) Perusopetuksen 7—9 luokilla opetusryhmän enimmäiskoko on 23 oppilasta; sekä

- 3) Esiopetuksessa opetusryhmän enimmäiskoko on 13 oppilasta.

Yleisopetuksen opetusryhmiä muodostettaessa tulee ottaa huomioon erityistä tukea tarvitsevien sekä eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppilaiden määrä opetusryhmän kokoa pienentävänä tekijänä siten, että yksi näihin ryhmiin kuuluva oppilas katsotaan laskennallisesti kahdeksi oppilaaksi. Muutoin eri opetusryhmien koosta säädetään tarkemmin asetuksella.

**LA 69/2010 vp — Annika Lapintie /vas**

Tämä laki tulee voimaan päivänä      kuuta  
20 .

\_\_\_\_\_

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 2010

Annika Lapintie /vas